3. Operuojant lydinio komponentų masių santykiais, išvengiama galimos paklaidos dėl atsitiktinių priemaišų ar korozijos įtakos.

Laima Vedrickienė

Ornamentuotos tošies konservavimas

1992 m. pradėta laboratorinė ornamentuotų tošies fragmentų konservacija. Šie radiniai rasti Kernavėje, Pajautos slėnyje, buvusio XIII-XIV a. miesto amatininko-kauladirbio sodyboje. Tošies atraižos 1988 m. ekspedicijoje konservuotos in situ, vadovaujant archeologui dr. A. Luchtanui. Atraižos buvo išplautos, dezinfekuotos, karštame vandenyje ištiesintos deformacijos ir lėtai išdžiovintos, įdėjus tarp dviejų stiklų.

Pirminio apdorojimo dėka tošies būklė, pradedant pilnąją konservaciją, buvo pakankamai gera: ji išliko lanksti, nekito spalva, rūgštingumas (pH), kurio didėjimas atspindi cheminio irimo tendenciją, buvo 5,8-6,5, t. y. pH išliko beveik neutralus. Tačiau prasidėjęs skaidymasis į plonus sluoksnelius rodė, jog būtina tolesnė konservacija.

Patyrimo konservuojant tokius radinius neturėta, todėl išbandžiau daug medžiagų tošiai tvirtinti ir parinkau tinkamiausią. Bandžiau medžiagas, kurios jau naudotos restauravimo praktikoje - miltų klijų, celiuliozės darinius, akrilatinį polimerą A-45K. Rinkausi tokias, kurių plėvelės yra elastingos ir ši savybė išlieka senėjimo procese.

Geriausiai tiko ir buvo pasirinkta tolesniam darbui karboksimetilceliuliozė (KMC). Šis polimeras yra artimas medienos

pluoštui, pasižymi higroskopiškumu, ilgalaikiu plėvelės elastingumu, yra absoliučiai grįžtamas - gali būti lengvai pašalinamas iš objekto ir po daugelio metų. Vertinant vizualiai, karboksimetilceliulioze konservuotos tošies vaizdas buvo artimas pirminiam vaizdui.

Pateikiu bendrą tošies konservavimo metodiką. Kiekviena tošies atraižėlė buvo valyta vandens - izopropilo alkoholio mišiniu 1:1 su 5% glicerino priedu, stebint paviršių po lupa ir mikroskopu, drėkinta drėgmės kameroje, tvirtinta O,5% vandeniniu karboksimetilceliuliozės tirpalu ir priklijuota ant plono tinklinio sintetinio audinio 5% koncentracijos KMC klijais. Plonas audinys sutvirtino tošį, tačiau neuždengė vidinės pusės. Valant ornamentuotą paviršių ant kai kurių atraižų buvo pastebėta tamsi danga. Mikrocheminės analizės būdu buvo rastas natūralus organinis dažas (taninas). Jokių rišamųjų medžiagų nerasta (chemikė D. Panavaitė). Galima manyti, jog tošies paviršius buvo dažytas augalų ekstraktu.

Šiuo metu konservuota tik nedidelė radinių dalis. Tyrimai ir konservavimas tęsiami.